asdada

aasd

Kunstnerresidencies – På jakt etter opprinnelsen

Skrevet av Sehr Jalil

Pakistan er et mirakel av en geografi. Kun (nesten) syv tiår etter at landet ble til, befinner det seg omsluttet av India, China og Afghanistan, som et ozon-lag av paradoksale narrativer. Landet lever med komplekse realiteter, mellom krig, fred, bilde og fantasi. Vi var tidligere India, og gjennom flere hundre år var vi en britisk koloni. Pakistan ble dannet i 1947 som et separat hjemland for flertallet av muslimer på subkontinentet. På dette tidspunktet ble også kunstskolen hvor jeg underviser i kunsthistorie omdøpt til National College of Arts. Mayo School of Arts, som den het under det tidligere britiske India, hadde Lord Kipling som sin første rektor og var tegnet av den briljante Bhai Ram Singh, en hindu-arkitekt. Dette bakteppet er viktig å fremheve først som sist, ettersom kunstscenen eller kunstverdenen i Pakistan er dypt forankret i denne historiske dikotomien; sosialt, politisk og ideologisk. Det er her residencyer kommer inn i bildet som en slags brobygger eller et speil. Jeg ønsker her å krysse gjennom og bryte opp de det vi kan kalle den postkoloniale, “kontemporære orienten” - bildene og kunsten som formidles herfra og filtreres gjennom annen kunst og kunstnere. Siden 1990-tallet har pakistansk kunst blitt populært og svært etterspurt blant prestisjefylte museer, samlinger og institusjoner verden over, men det er en viss ironi i denne suksessen; en ferdiglaget idé om kunsten som kommer herfra, infiserer og utfordrer muligheten til faktisk å lage kunst. En idé som helt til i dag, sannsynligvis, er i takt med idéer om østen og vesten. VASL Artist residency som ble startet i 2001 i Karachi med internasjonale forgreininger, og Gasworks residency i London som ivaretar et spesielt program for pakistanske kunstnere, har begge skapt internasjonale publikum og oppfordret til et mangfold av kreativ og kulturell utveksling. På den annen side kan de også tenkes å ha formstøpt nettopp den typen kunst som forventes eller applauderes fra denne delen av verden. Det som bekymrer meg er formålet med disse residencyene. Dersom en residency er et symbol på forbindelser og uveksling - kan den likevel neglisjere kunstnerens “opphav”? Ved å ta utgangspunkt i VASL og Gasworks som caser, og med eksempler fra ulik kunst og kunstnere, ønsker jeg å undersøke preget av opprinnelse og originalitet i disse kunstnerresidencyene, samt deres ideer om dette. Tilslører residencyene grensene mellom det som er og det som ikke er originalt, eller avtegner de snarere klarere linjer tilbake til et opphav? Legger de dermed til grunn at det “visuelle” er avhengig av en opprinnelse?

Betydningen av ordet “specimen” i Oxford Dictionary er: 1. Individ eller del som tas som eksempel på en klasse eller helhet. 2. (medisin) væskeprøve eller vevsprøve som brukes til testing; representant, type, modell, mønster. Charles Wallace residency award er et kreativt reiseprogram for unge pakistanske kunstnere. Den er organisert av Gasworks, Green Cardamom og VASL. Alle de tre organisasjonene har i minst et tiår bidratt til å viske ut landegrenser innen kunstnersamarbeid. Fra vesten til østen, på vei frem og tilbake eller tapt et sted imellom, er disse residencyene “specimen” av den kunstneriske residency-utopien, og kunstnerne som blir med på dem, blir bevisst eller ubevisst omgjort til selvstendige eksperimenter - samtidig som de selv eksperimenterer med sine nye omgivelser. “Vasl er en del av Triangle Arts Network de siste 15 årene har den hatt aktiviteter som internasjonale workshops, lokale og internasjonale residencies, skolerettede programmer, foredrag og andre arrangementer. Taaza Tareen Residencies oppmuntrer og støtter nye talenter både fra småbyer og bygder og fra større byer, og er en selvstendig bidragsyter til kunstscenen i Pakistan. Dette gjør det mulig for nye kunstnere å eksperimentere med nye miljø og bevege seg ut av konvensjonelle kunstpraksiser.” (Vaslart.org, 2017) Vasl, Pakistan, Goethe-Instituttet i Pakistan og Lahore Biennale Foundation inngikk et samarbeid om "Urbanities - art and public space in Pakistan". Ifølge nettstedet til VASL “...vil [vi] ved hjelp av kunstneriske intervensjoner og kritiske forskningsmuligheter (...) undersøke den offentlige sfære og dens hindringer for borgerne i Lahore og Karachi.” (Vaslart.org, 2017) Mellom to og fire kunstinstitusjoner danner kanon for de kunstneriske produksjonslinjene blant pakistanske kunstnere og kunsthåndverkere. National College of Arts, Lahore, kalt The Mayo School of Arts under kolonitiden i India, kan heve knyttneven ærefullt i det postkoloniale terrenget - samtidig som skolen også skryter av sin avdeling med persiske miniatyrer. Dette er den eneste i verden som opprettholder den tradisjonelle praksisen med miniatyrkunst. Nylig, etter en konferanse om urban arv ved TU Berlin i mars, spurte en annen konferansedeltaker meg uskyldig: “Du som underviser i kunsthistorie, inkluderer dette faget også vestlig kunst i Pakistan, eller bare islamsk kunst?” Det viktige her er ikke å svare eller fortelle om responsen min den gangen, men å nevne selve spørsmålet, for hverken spørsmålene eller (for ikke å nevne) svarene lar seg forandre av 18 timers internettsamarbeid over dager, uker eller måneder mellom mennesker fra ulike deler av verden. Kunstresidenciene blir stående som levende spørsmålstegn, men kommer det noen sinne nyere, konkrete spørsmål i kjølvannet av dem? Er spørsmålet om “opphav” utgangspunktet for alle spørsmål om tings vesen eller tilblivelse, om livet og kunsten? Er dette et spørsmål som residencyer gir seg i kast med, eller snarere dekonstruerer? Den internasjonale kunstresidencyen VASL, BETWEEN THINKING, SEEING, SAYING AND NOTHING, 1 March - 6 April 2015, bidrar til dette spørsmålet ved å si at “syntesen hvor man fører sammen ulike arenaer tenkemåter åpner for en mangfoldig forståelse av persepsjon. Det er opp til det enkelte menneske å velge hva de ønsker å se, berøre, si og tenke, noe som i siste instans leder til deres valg av måte å skape noe på, der omtrent alt kan bety alt eller ingenting.” (Vaslart.org, 2017). Av den grunn kan naive antakelser eller forventninger basert på opprinnelse være naturlige og rimelige, eller snarere fullstendig irrasjonelle. I september 2012 tok VASL imot Art Jones, en lyd- og mediekunstner, som del av Bronx Museum's internationale “smART power programme” for kunstnere fra USA. Bakgrunnen og den kunstneriske prosessen/ agendaen skaper refleksjon over rollen til den som velger ut lyd: “I Jamaica, fra og med 1960-tallet, var “The Selector” den viktigste rollen på fester. Navnet kom av at han eller hun nøye valgte ut platene som skulle spilles, med full kontroll over den rytmiske kontinuiteten og festbevegelsenes kommen og gåen via Lydsystemet - i grunn og bunn en forsterker, et miksebord og (store) høyttalere. Denne rollen går forut for DJ-konseptet. I denne sosiale konteksten blir Selector/ DJ en tilrettelegger for sosialt engasjement - en rolle som også utvider det vestlige begrepet om “festing” og festens funksjon - ved å ta med seg ansvaret for å informere om nyheter, politisk debatt, og i det hele tatt det som foregår i verden utenfor forestillingens fysiske rom. Det er dette jeg ønsker å ta med meg inn i samarbeidet med lokale kunstnere og grupper.” (Vaslart.org, 2017)

Er det “the selector” eller DJen som kommer først innenfor kunst? Jones’ opprinnelse kolliderer med og skaper et vakuum innenfor kaoset eller stillheten i Karachi. Praksisen han utøver gjennom residencyen er en “lydutgraving”, performance og sammensmelting i samarbeid med en gruppe unge skulptører og malere...

Definisjonen av ordet “orient” i Oxford English Dictionary er 1. Landene i østen. Særlig Øst-Asia.

2. En spesiell lysekrone belagt med perler av høyeste kvalitet (dvs. perler fra østen). \

Ifølge Edward W. Said er orientalisme “den grunnleggende distinksjonen mellom øst og vest som utgangspunkt for rikholdige teorier, fortellinger, romaner, sosiale beskrivelser og politiske beretninger om orienten, dens folk, seder, sinnelag osv. (utdrag fra *Orientalism,* 2017).

For noen få måneder siden, under en diskusjon av dette temaet, siden spurte en av mine tredjeårsstudenter i kunsthistorie meg: “Hvorfor er det sånt et problem at vesten ser på oss på en viss måte, ser vi ikke på oss selv på denne måten også?” Spørsmålet var en nødalarm, for det satte på spill den østlige forståelsen av østen, og førte med seg et nytt spørsmål: er dette virkelig orienten?

Det følgende verket er av Mahbub Jhokio, den utvalgte Gasworks-kunstneren under 2017-residencyen. Som det står på asdada

nettstedet skal han “fortsette sine undersøkelser av bilders
aasd
~~evne til å føre oss bak lyset og til å “lyve på en sann~~
måte”. Denne undersøkelsen vil ta for seg statusen hans både som utenlandsk kunstner, og som en innenfra-observatør og fortolker av bilder i London. (Gasworks.org.uk, 2017)

Den 18. april 2006 gikk den indiske kunstneren Anup Mathew Thomas (VASL-resident) inn på biblioteket til National College of Arts etter stengetid, og plasserte der 13 kataloger av sitt verk som bar tittelen ‘Well Basically This is about Thomas Jacob’. Hver av de 13 katalogene hadde en inskripsjon med navnet til hver av kunstnerne som for tiden underviser ved NCA (Vaslart.org, 2017). De fleste av katalogene har forsvunnet. Ingen klarer å finne ut av hvordan de forsvant, til tross for at det finnes 16 kameraer i biblioteket. “Den 4. mai 2006 fant kunstneren en av katalogene i et atelieret til en kunstner, som hadde blitt informert under en uformell tidligere samtale om at det fantes en katalog reservert for ham i NCA-biblioteket. Imidlertid hadde denne kunstneren plukket opp en kopi som hørte til en annen kunstner, fordi han ikke kunne finne den som stod i hans eget navn”. (Vaslart.org, 2017). Enten det er ‘sannferdige løgner’, underliggjørende perspektiver eller fraværende eierskap – tragisk nok er dette den modige nye

verden hvor løgner kan være sublime og feiringen av uekte copyright er mer interessant enn å grave ut eller forstå identitet.

Under “open studios” ved Gasworks presenterte den pakistanske kunstneren Huma Mulji, som var på residency, sin video-reise “(...) hvor en vestlig kvinne instruerer en virtuell reisende fra Karachi til London i hvordan man knyter sitt slør, avhengig av anledning, land og ulike tradisjoner. Videoen dokumenterer de stadig mer kreative måtene man bærer dette hodeplagget på, og beveger seg fra det tradisjonelle til det absurde” (Gasworks.org.uk, 2017) Mulji beveger blikket på forunderlige måter; selve handlingen er en intelligent reise gjennom våre forutinntatte oppfatninger av sannheter, løgner og muligheter.

xxx

Den andre delen av denne artikkelen vil bli publisert i Seismopolite 19.

Sehr Jalil er en maler, tenker og pedagog. Hennes nylige MA/MPhil-avhandling fra National College of Arts, Lahore, bar tittelen ‘Understanding the phenomenon of paradise through contemporary visual art’. Jalil har stilt ut sine arbeider både nasjonalt og internasjonalt siden 2006. For tiden er hun universitetslektor ved BFA-programmet i kunsthistorie og arkitektur, ved MPhil-programmet ved National College of Arts. Jalil underviser også A-level i kunst og design ved

The Lahore Grammar School. Hun har hele tiden vært en fast bidragsyter til Art Now Pakistan.

{jcomments on}